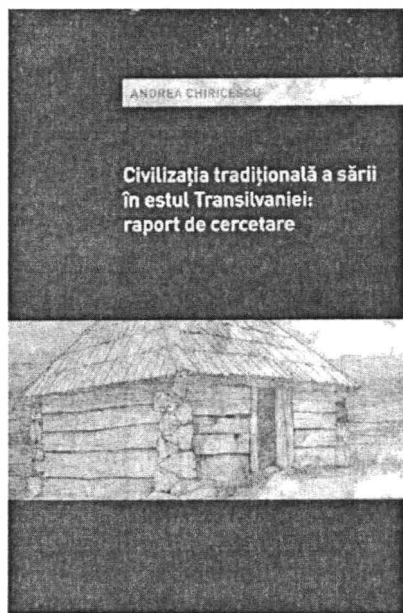

**ANDREA CHIRIACESCU, *CIVILIZAȚIA TRADIȚIONALĂ A SĂRII ÎN
ESTUL TRANSILVANIEI: RAPORT DE CERCETARE*, SFÂNTU
GHEORGHE, ED. ANGUSTIA, 2013, 289 P. + 5 PLANȘE**

În volumul supus atenției noastre regăsim rezultatele cercetărilor etnografice de teren realizate de muzeografi de la Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni din Sfântu Gheorghe, care, alături de băcăuanul Dorinel Ichim și mureșenii Dorel și Livia Marc au cercetat, din punct de vedere etnografic, civilizația populară a sării din estul Transilvaniei.

Așa cum evidențiază Valeriu Cavruc în *Cuvântul înainte*, autoarea lucrării este cea care a gestionat, a prelucrat și a sistematizat toate informațiile pe care, în perioada 2003-2008, „muzeografi [le]-au identificat, cercetat și documentat [în] numeroase surse saline, practici, atitudini și credințe referitoare la cele mai diverse

aspecte ale exploatării neindustriale a sării” (p. 5).

În *Metodologia de cercetare și raportare* (p. 7-11) ne este indicată direcția „sud-estică a aliniamentului diapir”, cercetările etnografice „derulându-se în județele Bistrița-Năsăud, Mureș, Harghita, Brașov și Covasna”. Urmează *Tipologia surselor de sare – rocă de sare, surse de apă sărată, nămoluri sărate și sărăturile* (p. 8) precum și *Istoricul cercetărilor etnografice – interviurile*. Acestea din urmă au fost abordate atât din punct de vedere *temporar-cronologic* (perioada 2003-2008), *spațial* (estul Transilvaniei), cât și *tematic* (exploatarea tradițională, pre-industrială a surselor de sare). Interesant este principiul științific aplicat, cel al „separării achiziției de date de interpretarea analitică a acestora”, iar baza documentară este susținută de „etapele de documentare și de achiziție a datelor empirice”, anume: diagnosticul documentar, observațiile, înregistrările și interviurile din teren (p. 9-10). Pentru exemplificare, autoarea prezintă întrebările utilizate în interviul din

campaniile de cercetare ale anilor 2005-2008 (p. 11).

Al doilea capitol, *Zonele salifere din estul Transilvaniei* (p. 12-232), este împărțit în cinci subcapitole corespunzătoare zonelor geografice investigate, urmărindu-se, în principal, succesiunea spațială nord-sud a județelor menționate mai sus. Astfel, fiecare din zonele salifere Bistrița-Năsăud, Reghin, Praid, Valea Homoroadelor sau Covasna – sunt conturate prin localitățile reprezentative, unde diferitele surse de sare au „trezit din punct de vedere etnografic anumite întrebări, referitoare în primul rând la modalitățile populare de exploatare ale acestora, cât și la rolul pe care acestea îl joacă în viața comunităților în cadrul cărora se regăsesc” (p. 12). Localitățile supuse atenției cercetătorilor au fost ordonate alfabetic, pentru a induce spiritul de sistematizare și pentru a crea posibilitatea de identificare rapidă a respectivelor toponime.

Fiecare zonă cercetată beneficiază de o prezentare generală (excluzând zona Covasna – s.n.) și de informații despre *tipul sursei de sare, poziționarea GPS, forma de administrare, descrierea sumară, date, stare de conservare, alte observații* (de la fața locului – s.n.), o *fotografie*, urmate de *localitate, interlocutori, dată* și componența *echipei de cercetare*. Interviuurile aferente (p. 14-76, 78-106, 124-159, 175-225 și 226-232) sunt transcrise într-o formă neprelucrată, dar cu respectarea, în mare parte, a celor 28 de întrebări ale chestionarului prezentat la pagina 11 a lucrării.

În cel de-al treilea capitol, *Unelte folosite la exploatarea sării identificate în cadrul cercetărilor etnografice de teren* (p. 233-245), ne sunt prezentate un număr de 13 piese din colecțiile Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, „donate de localnicii din satele și comunele repertoriate” (p. 233). Piesele respective reflectă corectitudinea datelor tehnice specifice fișelor de evidență analitică, înregistrate ani de zile de colegii muzeografi covăsneni în bazele de date ale instituției proprii.

În ultimul capitol al lucrării dedicate civilizației tradiționale a sării – regăsim un număr de șase studii de caz, în fond extrase după articolele publicate, de autoare sau de către membrii echipei de cercetare, în periodicele *Angustia* (2005) și *Corviniana* (2006, 2008) sau în volumul **Omul, sarea, timpul** (2006).

Un rezumat în limba engleză, cu titlul *Traditional salt exploitation in Eastern Transylvania*, cuprinzătoare *Bibliografie, Lista Planșelor* și cele cinci *Planșe* – completează conținutul acestei lucrări care, în contextul studiilor etnografice de profil, aduce o contribuție însemnată la

identificarea surselor și a metodelor de exploatare a sării, dar și a persoanelor implicate în acest tip de activitate.

Cu toate că tema de cercetare a fost una complexă și dificilă, **Civilizația tradițională a sării în estul Transilvaniei: raport de cercetare**, prin interpretările fenomenelor din demersul analitic propus a fi abordat, constituie un instrument de lucru necesar și în structurarea altor lucrări care se bazează pe datele obținute în urma investigațiilor etnografice de teren.

Dimitrie-Ovidiu Boldur